

Nr 343.

Av herr **Asplund m. fl.**, om ersättning till gruvsamhällen, kommuner och landsting för minskade skatteintäkter från *Luossavaara—Kirunavaara Aktiebolag*.

I 1907 års malmavtal tillerkändes staten såsom preferensaktieägare i LKAB företrädesrätt framför stamaktieägarna — TGO — att av befintlig nettovinst erhålla såsom utdelning ett fixerat belopp per ton bruten och från gruvorna bortfraktad malm. Om vinsten något år ej räckte till för denna utdelning, skulle återstoden utgå följande år före all annan utdelning av då befintlig vinst. Enligt 1908 och 1913 års avtal skulle för medgiven ökning av årsbrytningen utgå vissa tillägg till den i 1907 års avtal bestämda avgiften.

I 1927 års avtal har ett vägt medeltal av denna i form av olika tonavgifter utgående utdelning, motsvarande kr. 1: 50 per ton malm, tillerkänts preferensaktieägarna — staten — att utgå med första förmånsrätt. I andra hand ha stamaktieägarna — TGO — medgivits att, för undvikande av en alltför hastig nedgång i utdelningen till TGO:s aktieägare, före övrig utdelning i LKAB erhålla under namn av royalty ett belopp av 1 krona per ton bruten malm de fyra första åren efter år 1927 och 50 öre det femte året. Därav skall emellertid hälften utan ränta återbetalas till staten tio år efter de resp. år, då royaltyn till TGO utgått, varigenom staten och TGO, bortsett från nämnda räntefrihet, skulle redan från 1927 erhålla hälften var av LKAB:s vinst.

I 1928 års kommunalskattelag föreskrives, att i de fall, då royalty kan anses utgöra förtäckt utdelning i ett företag, skall företaget självt inkomstbeskattas för denna utdelning. Anses däremot royaltyn vara en verklig sådan, skall royaltytagaren särskilt beskattas såsom för rörelse, bedriven å de platser, där royaltygivaren driver sin rörelse.

På grund av den långvariga sympatistrejken vid malmfälten år 1928 blev resultatet av detta års gruvdrift för LKAB en förlust på över 8 miljoner kronor, därvid royaltyn såväl till TGO som till staten, det senare i rak motsats till förhållandet före år 1927, räknades som en ren utgiftspost, till vars täckande hela LKAB:s reservfond konsumerades. För tilldelning av royalty för det räkenskapsår, som slutade den 30/9 1931, lär på grund av att nettovinsten ligger frusen i de stora malmlagren i hamnarna upplåning ha blivit nödvändig.

Då nämnda royaltyn blivit betraktade och beskattade såsom verkliga sådana, har LKAB:s beskattning inom gruv- och hamnkommuner, Kiruna municipalsamhälle och Norrbottens läns landsting även med tillägg av royaltybeskattningen blivit betydligt mindre än vad förhållandet skulle blivit, om LKAB:s *hela utdelningsbara vinst* blivit beskattad hos bolaget och royaltyn betraktats även formellt som aktieutdelning och således aktieägarna ej beskattats i dessa kommuner. Därtill kommer ytterligare, att den till TGO utgående royaltyn blivit vid beskattningen nedräknad *dels* med 30,7 %, motsvarande nutidsvärdet av den återbetalning av halva royaltyn till staten, som TGO är pliktig att verkställa efter tio år, *dels* med de förluster TGO gjort på sina övriga företag, även rederirörelse, järnvägar och gruvor i mellersta Sverige. Till råga på allt kommer, att staten icke kunnat beskattas för den vinst, som finnes nedlagd i dessa fordringar det år, då de tillkommit, och att det är mycket ovisst, om staten kan beskattas hela tio år efteråt, när dess fordringar inflyta. Mycket osäkert är nämligen, om desamma icke då komma att räknas som inkomst av kapital, varigenom staten blir helt befriad från skatt därå.

Nämnda förhållanden äro närmare utvecklade i bifogade, av taxeringsnämndens ordförande i Kiruna lämnade redogörelse för beskattningen av från LKAB i Kiruna och Malmberget till svenska staten och TGO utgående royalty (bil. 1), till vilken vi be att få hänvisa. Av densamma framgår, att den sammanlagda återbetalningsskyldigheten ensamt för de skatter, som blivit påförda staten för åren 1929, 1930 och 1931, utgör för Kiruna municip., Gällivare och Jukkasjärvi kommuner och väghållningsdistrikt samt Norrbottens län landsting utom ränta à 5 % 650 648 kronor. Därtill kommer enligt regeringsrättens utslag av den 30/11 1931 återbetalning till TGO för samma skattetagare med summa 769 800 kronor, *tillsammans alltså 1 420 448 kronor*. Dessutom ha även Luleå stad och Nederluleå landskommun sig åvilande liknande återbetalningsskyldighet, som ej medräknats i ovanstående, då siffrorna äro för oss okända.

Vi kunna visserligen ej göra gällande, att här ovan angivna önskemål beträffande befrielse från återbetalningsskyldighet kan upptagas i direkt sammanhang med åberopade proposition. Men då de bestämmelser, som i det framlagda avtalsförslagets 2 och 3 §§ föreslås beträffande royalty och utdelning från LKAB, äro av beskaffenhet att kunna åsamka vederbörande kommuner och landsting betydande förluster i skatteinkomster, anse vi, att dessa omständigheter rörande den framtida beskattningen böra föranleda till ett övervägande av frågan i detta sammanhang. Vi hemställa alltså,

att riksdagen ville, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 173 med förslag till avtal med LKAB och TGO och med hänsyn till bestämmelserna i avtalets 2 och 3 §§, hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad

mån vederbörande gruvsamhällen, kommuner och landsting, till vilka LKAB har att erlægga skatt för inkomst av bolagets gruvrörelse, må kunna erhålla ersättning för genom dessa särskilda bestämmelser om royalty m. m. minskade skatteintäkter av hela den under sådana former till LKAB:s aktieägare utbetalda verkliga vinst, som skulle vara beskattningsbar i vederbörande kommuner, därest den utginge under samma former som vanlig utdelning.

Stockholm den 21 mars 1932.

C. I. Asplund.

P. Sandström.

O. Bergqvist.

Avskrift.

Bilaga 1.

Redogörelse

för beskattningen av från Luossavaara-Kiirunavara Aktiebolag i Kiruna och Malmberget till Svenska Staten och Grängesbergsbolaget utgående royalty.

Olika beskattningsinstanser hava i frågan haft divergerande meningar, men har Kungl. Regeringsrätten i utslag den 27/11 1931 och 30/11 1931 fastställt följande betr. 1929 års taxering, som således får anses vara prejudicerande.

Till Svenska Staten direkt från Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag utgående royalty är beskattningsbart som sådant och skall Staten för denna inkomst kommunalbeskattas inom resp. kommun med därav följande väg-, municipal- och landstingsbeskattning.

Till Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund från Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag utgående royalty anses likaledes beskattningsbart, men har Grängesbergsbolaget härifrån fått avdraga ett belopp motsvarande kapitalvärdet efter 5 % av halva under året uppburen royalty, som enligt avtal efter 10 år till Svenska Staten skall återbetalas = 30,7 %. Samtidigt har Grängesbergsbolagets hela rörelse, järnvägar, skeppsfart och gruvrörelse ansetts vara en gemensam rörelse, vilket innebär att Malmfältskommunerna icke ensamma fått beskatta hela den för gruvdriften inom dessa utgående royalty.

För det från Grängesbergsbolagets royalty inkomst avdragna kapitalvärdet å royalty, som senare till Svenska Staten skall återbetalas, har Kungl. Regeringsrätten ansett att beloppet icke kan anses vara till 1928 hänförlig intäkt för staten.

Beloppet har av taxeringsnämnden påförts Svenska Staten till beskattning, vilken åtgärd av Mellankommunala Prövningsnämnden fastställts, men har såväl Kungl. Kammarrätten som Kungl. Regeringsrätten härom haft annan mening.

Verkan av besluten beträffande Grängesbergsbolagets och Svenska Statens taxering framgår av följande uppställning:

Grängesbergsbolagets royalty från Luossavaara Kiirunavaara A.-B.

			Härav för egen del 69,3 %	Reserv. för åter- betaln. till Staten 30,7 %
Till beskattning 1929	3 117 237:—	2 160 245:—	956 992:—
» »	1930	8 064 139:—	5 588 448:—	2 475 691:—
» »	1931	8 190 536:—	5 676 042:—	2 514 494:—
Summa		19 371 912:—	13 424 735:—	5 947 177:—
Till beskattning 1932	5 107 018:—	3 539 164:—	1 567 854:—
Ber. t. 1932 à 50/pr ton efter brytn. av 3 000 000 ton..		1 500 000:—	1 039 500:—	460 500:—

Till följd av Kungl. Regeringsrättens utslag 27/11 1931 beträffande royaltybeskattning för 1929, varigenom Svenska Staten befriats från taxering »*redan nu*» för den royalty, som efter 10 år av Grängesbergsbolaget till Staten skall återbetalas och som av nämnda aktiebolag reserverats enligt ovanstående uppställning, bliva Gellivare och Jukkasjärvi kommuner återbetalningsskyldiga för vad som uttaxerats 1929—1931 och äger dessutom icke rätt att taxera denna del av royaltyn för åren 1932 och 1933.

Utslag föreligger ännu endast beträffande 1929 års taxering.

Återbetalningsskyldigheten för de tre åren innebär:

		för Gellivare	för Jukkasjärvi	för Landstinget
Antal skattekronor 1929	...	2 546:—	7 023:—	9 569:—
» »	1930	6 658:—	18 098:—	24 756:—
» »	1931	6 457:—	18 687:—	25 144:—
Summa		15 661:—	43 808:—	59 469:—

I penningar innebär återbetalningsskyldigheten:

för Gellivare	kr. 139 380:—
» Jukkasjärvi	» 250 130:—
» Kiruna Municip.	» 19 220:—
» Landstinget	» 191 000:—

jämte ränta efter 5 %.

Vägs-katten för samma tre år uppgår till:

för Gellivare	kr. 18 793:—
» Jukkasjärvi	» 32 125:—

vilka belopp jämte ränta av resp. vägs-kassor skola återbetalas.

Det antal skatte-kronor som innevarande år i följd av omnämnda Rege-ringsrätts utslag *icke* kunna påföras Staten till beskattning utgöra:

för Gellivare	4 531,4
» Jukkasjärvi	11 147,1

Summa 15 678,5 skatte-kronor;

och enligt beräkning för 1933:

för Gellivare	cirka 1 500,0
» Jukkasjärvi	» 3 100,0

Summa 4 600,0 skatte-kronor

Grängesbergsbolagets royalty detta senare år sänkt till 50 öre per ton. Efter ovannämnda tid upphör enligt malmavtalet royalty att utgå till Grängesbergsbolaget.

Kungl. Regeringsrätten har dessutom 30/11 1931 resolverat att all Grängesbergsbolagets verksamhet skall betraktas som en gemensam rörelse. Genom detta beslut har nämnda Aktiebolag av den för Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolags malmfångst till bolaget utgående royaltyn (vilken ej skall återbetalas till Staten), inom malmfältskommunerna endast kunnat beskattas för:

	Gellivare	Kiruna	Summa
1929	—	—	—
1930	11 125,6	30 249,0	41 374,6
1931	5 961,8	17 263,1	23,224,9
	<u>Summa 17 087,4</u>	<u>47 512,1</u>	<u>64 599,5</u>

Således minskade antal skattekrönor

1929	21 600,0
1930	14 510,0
1931	<u>33 530,0</u>
	Summa 69 640,0

De minskade skattekrönor utgöra i penningar:

för Gellivare	kr. 171 800:—
» Jukkasjärvi	» 300 200:—
» Kiruna Municip.	» 13 700:—
» Landstinget	» 224 700:—
Vägskatt » Gellivare	» 21 900:—
» » Jukkasjärvi	» 37 500:—

På grund av förestående Regeringsrättsutslag kan således ej Grängesbergsbolaget upptagas till beskattning inom Malmfälten annat än i den mån den gemensamma rörelsen lämnar överskott, och då någon inkomst knappast lär kunna påräknas till taxering åren 1932—1933 går således Malmfälten miste om en beskattningsbar inkomst å Royalty till Grängesbergsbolaget med nedanstående antal skattekrönor:

	För Gellivare	för Jukkasjärvi	Summa
1932	10 381,5	25 010,1	35 391,6
1933 (beräknat) ..	3 465,0	6 930,0	10,395,0
för landstinget sålunda cirka	45 786,0 och		
» Kiruna Municip. »	3 194,0 skattekrönor.		

Betydelsen i penningar är ju helt beroende på uttaxeringen, varför denna ej kan angivas.

För all av Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag utbetald royalty har aktiebolaget fått göra avdrag i sin vinst- och förlusträkning och har royalty således fastställts vara en omkostnad för malmbrytningen.

Uttrycket i Kungl. Kammarrättens av Regeringsrätten 27/11 1931 fastställda utslag »icke kan anses vara till 1928 hänförlig intäkt för Staten» skulle ju tänkas betyda att kommunerna sålunda efter 10 år kunna upp-taga beloppet till taxering.

Att då en gång Grängesbergbolaget till Svenska Staten återbetalar en skuld, denna skuld kan kallas royalty, är möjligt och sålunda anses vara inkomst av rörelse, men rörelsen sträcker sig dock 10 år tillbaka i tiden och royaltyn är grundad på en malmfångst inom Norrbottens län 1928.

Enligt gällande skatteförfattningar förefaller det mig bliva svårt att kunna beskatta en rörelse, bedriven 10 år tidigare, och skulle återbetalningen avses bliva inkomst av kapital, är för sådan inkomst Svenska Staten ej skattskyldig.

Kommunalskattelagen av år 1928 upptager följande bestämmelser:

§ 3. Med *taxeringsår* förstås i denna lag det kalenderår, under vilket taxering verkställs, och med *beskattningår* det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret, eller där räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, det räkenskapsår som gått till ända närmast före den 1 mars under taxeringsåret.

Anvisn. till § 3. — — — — — Beskattningsåret, sådant det i denna paragraf bestämts, avser naturligtvis normala förhållanden. Uppkommer fråga om *eftertaxering*, kan beskattningsåret komma att ligga längre tillbaka i tiden.

§ 62. *Eftertaxering* andra stycket — — — — —
Eftertaxering må icke ske senare än *fem* år efter det år då taxeringen rätteligen bort äga rum o. s. v.

Av ovanstående framgår att vissa svårigheter torde föreligga för taxering efter 10 år av det kapital Grängesbergbolaget under samma tid handhaft för Svenska Statens räkning.

Obestridligt är ju att royaltyn i fråga avdragits från annan taxeringsbar vinst och prejudikatet innebär att inkomsten av royalty är beskattningsbar sådan.

Skulle en gång efter 10 år inkomsten ifråga kunna kommunalbeskattas, har i varje fall kommunerna fått vänta denna tid på att beskatta vinsten å en rörelse bedriven inom desamma vid en tid så långt tillbaka som 10 år.

För såväl kommunerna som länets landsting är fallet av så allvarlig ekonomisk betydelse, att det kan ifrågasättas huruvida ej från kommunernas sida bör vidtagas någon åtgärd för vinnande av sådan ändring i kommunalskattelagen att tidigare beskattning i varje fall skall kunna företagas.

Kiruna i februari 1932.

Arwid Westling.